

bestræbelse på en musikalsk orientering, der er bredere end det enkelte værk, og den er præget af en besindelse på musikens elementære forhold.«

Sammenfattende kan det siges, at det er lykkedes Jørgen I. Jensen at påvise nye perspektivrige aspekter i Augustins musikopfattelse, ligesom det gennem hans ar-

bejde klart fremgår, at en sådan fornyet undersøgelse af oldtidens og middelalderens musikæstetik også er af nutidig relevans. *Sjælens musik* kan derfor varmt anbefales som lønsom og inspirerende læsning. Til bogens værdi bidrager også det fyldige note- og henvisningsapparat samt personregister.

Børge Saltoft

Dan Fog: Grieg-katalog. En fortegnelse over Edvard Griegs trykte kompositioner, København, Dan Fog Musikforlag, 1980, 143 pp.

For nogle år siden havde den amerikanske musikvidenskabsmand Jan LaRue anledning til at omtale Dan Fog som den ene af sine to yndlings-forfattere indenfor musikvidenskabelig litteratur. Eftersom den anden hed Rumor, kan vi fornemme, at det er uoverensstemmelsen mellem disse navne, som engelske ord (Tåge og Rygte), og deres ejermænds videnskabelige virksomhed, som har kildet vor lystige amerikanske kollegas humoristiske sans. De, der kender Dan Fog, kan dele hans morskab, for han er så udpræget et ordensmenneske, som med en skarp hjerne og enorm flid netop har tilstræbt at rydde tågen af vejen og bringe orden i den ene bibliografiske opgave efter den anden. (Omfanget af hans arbejde er nylig beskrevet af Sigurd Berg i den nye udgave af *Dansk biografisk Leksikon*, bd. 4). Det har betydet meget for musikforskningen i Danmark at have et videnskabeligt-orienteret musikantikvariat ved hånden, så at sige, men også vore nabo-lande i Norden har nydt godt af det. Dan Fog var således medstifter i 1962 af den norske Edvard Grieg-komité, for hvilken han skabte det nødvendige bibliografiske grundlag, i form af en fuldstændig værkfortegnelse, så arbejdet kunne begynde på den monumentale *Edvard Grieg Gesamt-*

ausgabe (GGA). Fra denne oprindelse har værkfortegnelsen fundet vej, som forfatteren selv fortæller, til adskillige musiklexika der er blevet udgivet i de senere år, såsom Grove, Sohlman, Cappelen, etc. Senest er der kommet en fuldstændig tematisk fortegnelse over Griegs værker i Finn Benestad og Dag Schjelderup-Ebbe: *Edvard Grieg. Mennesket og kunstneren* (Oslo, Aschehoug, 1980); også denne bygger på Dan Fogs upublicerede arbejde, og forfatterne takker ham for tilladelse til at benytte det. Flere lister over Griegs kompositioner er efterhånden således blevet gjort tilgængelige, alle hidhørende fra Dan Fogs fortegnelse fra 1965. Når nu ophavsmanden selv udgiver et *Grieg-katalog*, skulle man forvente, at det er fordi tiden er inde til at krone 15 års arbejde med den officielle definitive værkfortegnelse. Men nej: i forordet læser vi, at også denne fortegnelse er »et foreløbigt arbejde, der blev til i 1965«. Så må man spørge: hvis det stadigvæk kun er foreløbigt, hvorfor skal det da udgives, og hvis det skal udgives som en selvstændig bog, hvorfor er det da ikke definitivt? Svaret er åbenbart dette: udover værkerne udgivet under opustallene 1-74, findes der adskillige af Griegs kompositioner som blev udgivet uden opus-tal. Disse havde

Dan Fog katalogiseret som numrene 101–124. De senere års forskning i forbindelse med udgivelsen af Griegs samlede værker har imidlertid fremdraget adskillige hidtil ukendte og utrykte kompositioner, og ved at indføje disse i kronologisk orden blandt værkerne uden opus-tal, har Benestad og Schjelderup-Ebbe bragt uorden i Dan Fogs nummerering. Dette ønskede ordensmennesket Dan Fog naturligvis at rette op på, og det har han forsøgt at gøre her på side 101. Men eftersom hans katalog kun omfatter trykte kompositioner, er der ikke så få værker, som han ikke kan inkludere, før de er blevet udgivet i GGA. Dette har medført at rækkefølgen i Dan Fogs nye katalog er afbrudt og ufuldendt, f.eks. standser han med nr. 156, hvor Benestad og Schjelderup-Ebbe fortsætter til nr. 162. Havde det så ikke været bedre at vente med udgivelsen af dette katalog? Hvor meget forståelse man end har for forfatterens

ønske om at udgive sin side 101, er der andet der taler for, at han måske burde have udvist tålmodighed. Hovedproblemet, efter min mening, er vor usikkerhed med hensyn til forholdet mellem dette katalog og GGA, som begyndte at udkomme i 1977. Vi ved jo, at GGA bygger på Dan Fogs værkfortegnelse fra 1965; vi er også blevet fortalt, at det endelige katalog må vente på færdiggørelsen af GGA. Formodentlig vil det til den tid opsamle resultaterne af hele Grieg-forskningens forløb siden 1965, og det er altså med årene blevet afhængigt af GGA. Hvordan forholder det nærværende 1980-katalog sig så til GGA? Det »blev til i 1965«, men er det forblevet uændret, eller har det også taget de sidste 15 års opdagelser og rettelser med? Når der viser sig at være uoverensstemmelser mellem GGA og Dan Fog (1980), hvilket skal man så tro på? Lad os se på et par eksempler:

Op. 12, Lyriske Stykker, hefte 1 (komponeret 1865–67)

Udgave:	ifølge Dan Fog (1980):	ifølge GGA I (1977):
Hornemann [Dec. 1867]	Original Ausgabe	Erstausgabe
Peters [1874]	Parallelausgabe, pl. nr. 5677	Erster Neudruck
W. Hansen [c. 1877]	(Dritter) Titelaufgabe	Zweiter Neudruck
Peters [c. 1888]	Neuauausgabe, pl.nr. 7263	Dritter Neudruck, pl. nr. 5677

Op. 38, Lyriske Stykker, hefte 2 (komponeret 1866–83)

Udgave:	ifølge Dan Fog (1980):	ifølge GGA I (1977):
Peters, pl. nr. 6729	»Neue Lyrische Stückchen« [1883]	»Neue Lyrische Stückchen« [1884]
Peters, pl. nr. 6729	Titelaufgabe »Neue Lyrische Stücke«	»Neue Lyrische Stücke« [c. 1889]
Peters, pl. nr. 6729	Zweite Titelaufgabe »Lyrische Stücke«	»Neue Lyrische Stücke« [c. 1891]
Peters, pl. nr. 6729	Neue Ausgabe »Lyrische Stücke«	Neudruck mit hinzugefüg- tem Fingersatz »Lyri- sche Stücke« [c. 1898]

Ingen i Norden har dyrket den særlige gren af musikvidenskaben, der forsøger at etablere et pålideligt grundlag for datering af trykte noder ved en omhyggelig registrering af plade- og editions-numre, med større iver end Dan Fog, og der findes en mængde nyttige oplysninger af denne art i

bogen. Men på et lidt mere dagligdags bibliografisk niveau kan der være for lidt oplysning; for eksempel, hvis man ønsker at identificere en udgave med en titel, der afviger noget fra den sædvanlige, eller hvis man vil vide hvordan en titel eller en tekst-begyndelse skal oversættes. Som eksempel på først nævnte problem:

Op. 57, Lyriske Stykker, hefte 6 (komponeret 1890–93)

Stykke:	ifølge Dan Fog (1980):	ifølge GGA I (1977):
Nr. 1	»Entschwundene Tage«	»Menuett« i Erstaugabe [1893], titel ændret til »Entschwundene Tage« i Titelaufgabe mit hinzugefügtem Fingersatz [c. 1897]

Op. 34, To Elegiske Melodier

Stykke:	ifølge Dan Fog (1980)	ifølge GGA:
Nr. 2, »Våren«	på tysk »Letzter Frühling«	»Der Frühling« i Erstaugabe [1881], titel ændret til »Letzter Frühling« i Titelaufgabe

Nr. 1, »Hjertesår«, i samme opus kan illustrere den anden problemtype: som engelsk titel giver Dan Fog (1980) »Heart's Wounds«, hvorimod GGA giver »The Wounded Heart«. Den sidste svarer til den engelske oversættelse af Vinje-sangen »Den sårede«, Op. 33, nr. 3 som Grieg har omarbejdet for strygeorkester, men hvor

kommer Dan Fogs version fra? Problemet er, at vi ikke altid kan vide om de forskellige oversættelser i det nye katalog er »autoriserede«, d.v.s. forekommer i en eller anden udgave, eller om de er den hjælpssomme bibliografs egne forslag. Dette problem forekommer ikke så sjældent, for eksempel:

Op. 63, Nordiske Melodier

Stykke:	ifølge Dan Fog (1980):	ifølge GGA:
Nr. 1, »Im Volkston«	på engelsk »Popular Song«	»In Folk Style«
Nr. 2, »Kuhreigen und Bauertanz«	»Cow-keeper's tune and Country-Dance«	»Cow-call and Peasant-dance«

Op. 66, Norske Folkeviser

Stykke:	ifølge Dan Fog (1980):	ifølge GGA:
Nr. 6, »Lok og Bådnlåt«	på tysk »Lockruf und Kinderlied«	»Lockruf und Wiegenlied«
(jfr. Nr. 7, »Bådnlåt«	»Wiegenlied«	»Wiegenlied«)

Et beslægtet problem er forekomsten af flere oversættelser af den samme sang. I nogle tilfælde kan man regne ud, at den ene oversættelse er blevet brugt i den ene udgave, en anden i en senere udgave eller samling. I andre tilfælde er det imidlertid ikke til at regne ud. I Opus 44, »Fra Fjeld og Fjord« (Drachmann), for eksempel, har nogle af sangene (nr. 1,3,5 og 6) to tyske oversættelser, selv om der ser ud til kun at være én tysk udgave af disse sange (Peters, pl. nr. 7402 (1890)) og de to W. Hansen-samlinger, hvori de indgår, har norsk/dansk tekster.

Disse få bemærkninger understreger kun, at denne fortegnelse er foreløbig, hvad forfatteren heller ikke har prøvet at skjule. Dertil må siges, at den er langt den fyldigste af de tilgængelige Grieg-fortegnelser, og hvis den ikke kan bringe fuld klarhed over emnet endnu, kan den i hvert fald

hjælpe til at lette tågen betydeligt. Udover de beskrivelser af forskellige udgaver af værker med og uden opus-tal og samlinger, som udgør selve værkfortegnelsen, er kataloget forsynet med en general-oversigt, en systematisk oversigt, et index over titler og tekster (også i oversættelse – mere end 1300 henvisninger), samt over personer og over stednavne. I stedregistret støder man pludseligt på et navn »Nunica, Michigan«, der vækker nysgerrighed. Det drejer sig om en udgave af »Pictures from Country-Life«, Op. 19, udgivet dét usandsynlige sted af en vis Thyge Sölgård & Co., efter aftale med den bemærkelsesværdige S. A. E. Hagen i København, allerede før 1879! Der må ligge et helt lille kapitel af amerikansk pionerkultur historie bag denne uskyldige notits, og hvor ellers end hos Dan Fog får man den slags ting at vide?

John Bergsagel

Folkmusikboken. Jan Ling (red.), Gunnar Ternhag (red.), Anna Johnson, Märta Ramsten (red.), Birgit Kjellström, Rigmor Sylvé, Gunnar Ermedahl, Ann-Marie Ohlsson, Ville Roempke, Ingmar Bengtsson. Bokförlaget Prisma, Stockholm 1980, ill. 346 pp.

1964 udsendte forlaget Prisma en lille bog af Jan Ling med titlen »Svensk folkmusik. Bondens musik i helg och söcken«. Der har længe været tale om, at forlaget skulle komme med en revideret genudsendelse af dette arbejde, men under indtryk af den rige forskning, der i mellemtiden har fundet sted, og de ændrede synsvinkler på stoffet, som præger mange nyere undersøgelser, har man valgt en helt ny og betydelig mere omfangsrig bogudgivelse med bidrag fra ti af Sveriges specialister indenfor folkmusikforskningen. Forlægget skinner dog igennem, bl.a. i hoveddispositionen, og når man nu sammenholder de to fremstillinger, må man atter konstatere, at det var en storartet bog, Jan Ling skrev i 1964.

Indenfor den knapt tilmålte ramme fik han meddelt et væld af interessante oplysninger og ræsonnementer i en let tilgængelig form, hvor man for første gang overfor en bredere læserkreds fik folkmusikken sat ind i dens kulturhistoriske sammenhæng. I sin ydre fremtræden er efterfølgeren en imponerende og indbydende publikation. Den er trykt på godt papir, og de mange illustrationer står smukt i en tiltalende lay-out. Indholdet fordeler sig på følgende måde: efter redaktørernes forord følger *Jan Ling*: »Om folkmusikens historia och ideologi.« *Gunnar Ternhag*: »Om folkmusikens källor.« *Anna Johnson*: »Om fäbodarnas musik.« *Märta Ramsten*: »Om folklig vissång.« *Birgit Kjellström*: »Om folk-